

ABC ved mistanke om fusk

En veiledning for ansatte ved UiB

UNIVERSITETET I BERGEN

ABC ved mistanke om fusk

En veiledning for ansatte ved UiB

Januar 2015

Avsnittet om bruk av plagiattkontrollprogram ble
oppdatert 3 mai 2017

UNIVERSITETET I BERGEN

Etikk og redelighet er et viktig satsingsområde ved UiB.
Denne brosjyren gir ansatte en kort gjennomgang av
prosedyrer og ansvarsdeling ved mistanke om fusk.

«De grunnleggende verdier for akademisk virksomhet ved UiB er åpenhet, etterprøvbarehet, vitenskapelig redelighet og kritisk diskusjon»

UiBs grunnpilarer

Innhold

Generelt om fusk?	4
Bruk av plagiatkontrollprogram	5
Roller, prosedyrer og dokumentasjon	5
Vakter i eksamenslokalet.	5
Undervisere og sensorer	6
Studentens rettigheter	6
Den sentrale klagenemnda	7
Saksflyt i saker om plagiat	8

Generelt om fusk?

Fusk er et alvorlig tillitsbrudd overfor medstudenter, universitetet og samfunnet. Universitetet har plikt til å reagere mot fusk og forsøk på fusk i alle deler av den akademiske virksomheten.

Eksempler på fusk
Å ikke oppgi kilder
Å oppgi fiktive kilder
Å ikke klart markere gjengivelser fra andre som sitater (plagiat)
Å hente en besvarelse fra internett eller andre kilder og utgi den som sin egen.
Å bruke en besvarelse som tidligere er brukt av en annen person, eller av studenten selv ved en tidligere eksamen/innlevering
Å bruke en besvarelse som helt eller delvis er laget av en annen person enn studenten selv
Å bryte regler om samarbeid
Å bruke hjelpemidler som ikke er tillatt (for eksempel lapper og ark med faglig innhold, mobiltelefoner, smartklokker)
Å legge ikke tillatt fagstoff inn i tillatte hjelpemidler
Å ha tilgang til hjelpemidler som ikke er tillatt (selv om de ikke er brukt)
Å medvirke til fusk

Tegn på fusk/plagiering
Stilbrudd i teksten
Teksten virker kjent/har lest det før
Blanding av sitatstiler, mangel på sitat/referanser
Kilder i bibliografien som ikke har blitt sitert
Rar formatering og endring i format/stil
Sterkt varierende faglig kvalitet i teksten

Ved mistanke om fusk ved innlevering av skriftlig arbeid er det viktig å vurdere:

- Omfanget av tekstsammenfall
- Mangel på henvisning
- Mangel på referanseliste,
- Hvor tett opp til kilden den skrevne teksten er
- Om det mulige fusket er forsøkt skjult

Gjentatte tilfeller av fusk teller negativt for studenten.

En stor andel av tekstfusk oppdages ved hjelp av elektronisk tekstkontroll (Ephorus).

Bruk av plagiatkontrollprogram

UiB bruker tekstgjenkjenningsprogram til plagiatkontroll. Programmet kontrollerer elektronisk innleverte besvarelser. Også andre dokumenter kan lastes inn som referansetekster (krever rettighet/tillatelse). Programmet søker gjennom besvarelsene og sammenlikner dem med tekster på internett og andre tekster som er levert ved UiB og kontrollert ved hjelp av Ephorus eller Urkund. Resultatene må gjennomgås, og det vil være opp til den enkelte å vurdere om det er grunn til å mistenke studenten for fusk eller ikke. Ephorus er erstattet med Urkund. Kontakt urkund@uib.no for å få konto og informasjon.

Roller, prosedyrer og dokumentasjon

Vakter i eksamenslokalet

Eksamensvaktene kontrollerer eksamenslokalene før og under eksamen. Det forekommer at det blir funnet hjelpemidler på kandidatens arbeidsbord. De senere årene har spesielt mobiltelefoner blitt et hyppig problem. Dersom en eksamensvakt mistenker fusk på skriftlig skoleeksamen, skal hovedansvarlig eksamensvakt informeres. Hovedvakten registrerer handlingsforløpet, tar vare på eventuell dokumentasjon, informerer Studieadministrativ avdeling, og skriver deretter en rapport om hva som skjedde. Kandidaten får fullføre sin eksamen, men blir informert om at Studieadministrativ avdeling vil oversende rapporten til det aktuelle fakultetet, som har ansvaret for å utrede saken og eventuelt føre den til klagenemda.

Undervisere og sensorer

Fusk kan forekomme i alle studentarbeid som er underlagt vurdering. Når det oppstår mistanke om fusk, er det viktig umiddelbart å ta vare på grunnlaget for mistanken som dokumentasjon for den videre rapportering og saksgang.

Se figur side 8.

Dokumentasjonen legges fram for faglig ansvarlig og administrativ leder. Vurderingsprosessen skal samtidig gå som normalt for alle de øvrige studentene.

På bakgrunn av ovennevnte dokumentasjon orienteres studenten skriftlig om mistanken, og inviteres til en samtale med instituttet.

Hvis mistanken om fusk opprettholdes, oversendes saken til fakultetet for videre behandling.

Studentens rettigheter

Mens instituttet/fakultetet gjør undersøkelser og vurderer om det er grunn til å fremme fuskesak, har studenten rett til å se saksdokumentene, til å forklare seg, og til å si sin mening skriftlig og muntlig, men studenten er ikke forpliktet til å uttale seg. Det er viktig at studenten blir gjort oppmerksom på dette. Studenten kan også bruke advokat eller annen medhjelper, men eventuelle kostnader vil på dette stadiet ikke bli dekket av universitetet.

Når fakultetet har sendt saken over til klagenemnda, har studenten rett til å bruke advokat på universitetets regning. Studenten har fortsatt rett til å se saksdokumentene og til å uttale seg skriftlig. Eventuelt kan studenten be om en samtale med nemndas sekretær. Dersom studenten blir funnet skyldig i fusk, kan han/hun innen tre uker klage til den nasjonale Felles klagenemnd for studentsaker.

Eksempler på ikke-formildende omstendigheter ved behandling av fusk	
Forsøk på fusk	Universitets- og høyskoleloven likestiller fusk og forsøk på fusk
Studentens situasjon	Kravene stilles strengt for alle. Det er ikke noe i praksis som tyder på at man tar hensyn til studentens bakgrunn.
Studenten kjente ikke til reglene	Universitetet har et ansvar for å informere om gjeldende regelverk og gjøre relevant informasjon lett tilgjengelig. Departementet har likevel uttalt: «I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye krav til studenten, og den enkelte kandidat er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler og retningslinjer for bruk av disse før eksamen.»
Innlevering vs. eksamen	Alt skriftlig arbeid som produseres av studenten og leveres inn, er underlagt de samme krav til redelighet og bruk av kilder.

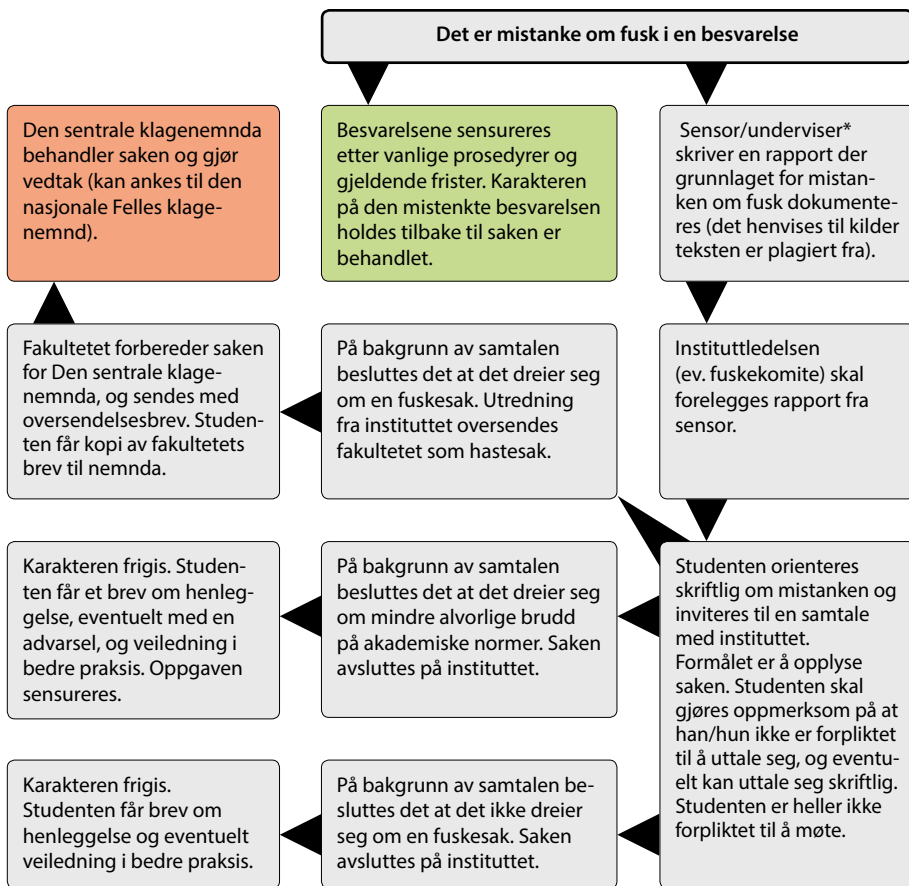
Den sentrale klagenemnda

Etter universitets- og høyskolelovens § 5-1 skal universitetet ha en klagenemnd. Klagenemnda består av fem personer: to universitetslærere, to studenter og en leder (som oppfyller kravene for lagdommer). Nemnda møtes ca. en gang i måneden og behandler blant annet fuskesaker. Når det er godtgjort at fusk har funnet sted, har klagenemnda myndighet til å annullere studentens eksamen, og godkjenning av obligatoriske aktiviteter og kurs. Den kan også vedta å utestenge studenten fra UiB og fra å ta eksamen ved alle universiteter og høyskoler i Norge i inntil to semester. Adgang til å annullere eksamen foreldes ikke.¹ Fusk kan derfor tas opp og forberedes med sikte på annullering, selv om det avdekkede forholdet ligger tilbake i tid, og studenten har forlatt universitetet. Etter vedtak om annullering skal eventuelt vitnemål eller karakterutskrift tilbakeleveres til institusjonen.²

1 Universitetsloven § 4–7 nr. 4

2 Universitetsloven § 4–7 nr. 5

Saksflyt i saker om plagiat

* Med underviser menes alle som er i kontakt med studenter i undervisningssammenheng.